У потані до піонерів — лицем до молоді!

СВОБОДА ṠVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюзу: 435-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXVIII. Ч. 134. TWO SECTIONS (SECTION I) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 17-го ЛИПНЯ (JULY) 1971 No. 134. VOL. LXXVIII

ПРЕЗИДЕНТ НІКСОН ЗАПОВІДАЄ СВОЮ „ПОДОРОЖ МИРУ" ДО КОМУНІСТИЧНОГО КИТАЮ

В Україні арештовано чотирьох українців за поширювання захалявної літератури й участь в маніфестаціях

Ню Йорк. — (Пресова Служба ЗП УГВР). Згідно з одержаним з України повідомленням — там, зокрема на Львівщині і в Києві, продовжуються арешти й репресії у відношенні до свідомих українців. В одній з місцевостей Львівської области арештований за поширювання фальшивих інформацій за статтею 187-ю Кримінального Кодексу УССР Евстахій Пастух. Арештовано також у Львівщині Семена Корольчака; його обвинувачують за ст. 62-ою КК УССР в антирадянській агітації" та в поширюванні публікацій самвидаву. В місті Новий Розділ Львівської области був арештований з кінцем травня ц.р. 18-річний Петро Медвідь — у зв'язку з вивішенням синьо-жовтого прапору на ратуші вежі в цьому місті. За одержаними зі Львова інформаціями, П. Медвідь цілком непричетний до даної справи. В ув'язненні під час слідства каґебісти мали його важко побити. Дня 28 травня ц. р. був арештований у Києві 37-літній Анатолій Лупиніс за те, що під час Шевченківської маніфестації під пам'ятником Шевченка в дні 22 травня ц. р. він прочитав написаний ним вірш. Лупиніс відбув вісім років ув'язнення в тюрмах і виправно - трудових таборах за „антирадянську діяльність".

— КОРОТКІ ВІСТІ —

П'ятниця, 16 липня 1971

В АМЕРИЦІ

НА КЕЙП КЕННЕДІ З УСПІХОМ ЗАКІНЧИЛАСЯ докладна контроля всієї апаратури й машинерії, підготованої для запуску в космос астронавтів на „Аполло-15" для лету на Місяць. Медична контроля над трьома астронавтами і їхніми заступниками продовжується. Всі вони втішаються добрим здоров'ям, але проходять карантину, щоб уникнути якогось несподіваного „вірусу".

АМЕРИКАНСЬКА ВІЙСЬКОВА ФЛЬОТА і Морська Піхота не будуть карати вояків і старшин за вживання наркотиків, якщо вони самі добровільно зголосяться й відбудуть період лікування. Коли б же така вилікувана особа знову повторила свою помилку, то вона підпаде під дисциплінарну покару.

УРЯД ПРЕЗИДЕНТА-МАРКСИСТА д-ра Алленде в Чіле повідомив, що два великі закордонні банки погодилися продати всі свої фінансові операції й права в Чіле урядовому Чілійському Центральному Банку. На це погодилися Американський Банк та Лондонський Південно-Американський Банк. Уряд д-ра Алленде провадить переговори з іншими закордонними банками в цій же площині, бажаючи цілковито знаціоналізувати фінанси в Чіле. Яких 60% приватних чілійських банків уже опинилися в урядових руках. Така ж сама доля чекає й великі компанії, що є власниками мідяних копалень.

РАДА ФЕДЕРАЛЬНОЇ РЕЗЕРВИ ОПРИЛЮДНИЛА звіт про розвиток економіки ЗСА за минулий червень, з якого видно, що в країні триває хоча ще мало помітний, але постійний процес оздоровлення економіки. Минулого місяця продукція постійно зростала, як і в попередніх трьох місяцях підряд.

ПОНАД 16 МІЛЬЙОНІВ ДОЛЯРІВ з федеральних фондів передано на потреби 29 медично-дослідним інституціям, які провадять боротьбу з серцевими і кровоносносудинними хворобами. Досліди над артеріосклерозою, яка викликає смерть понад 40% серед американського населення, будуть провадитись у 13 наукових центрах, включно з Рокефеллерівським університетом у Ню Йорку.

МІСЬКА УПРАВА НЮ ЙОРКУ ВИРІШИЛА „заморозити" на 4 місяці 200 мільйонів долярів, призначених на будівництво житлових домів, шкільних будинків тощо. Цим заходом міські власті бажають змусити деякі будівельні фірми і підприємства та їхні професійні спілки давати більше місць праці для негрів, порторіканців і ін. меншостей.

У СВІТІ

У ЛОНДОНІ ВІДБУЛАСЯ конференція Американської Адвокатської Палати, з участю кругло 1.200 американських адвокатів і багатьох найвищих британських достойників. Голова американського Найвищого Суду Воррен Бирґер сидів у своєму темному сірому вбранні поміж британським генеральним прокуратором Пітером Ровлінсоном і лордом-канцлером, лордом Гейлсгемом: вони обидва були в довгих білих перуках та червоно-золотих тоґах. Воррен Бирґер перестерігав, щоб незалежний суд не піддався чинникам, які стосують в суспільстві „брутальну силу", націлену на загирення державного правопорядку.

БРИТІЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ЕДВАРД ГІТ ПРОМОВЛЯВ до 4.000 видатних членів урядової Консервативної партії, палко обороняючи потребу приступлення Британії до Европейської Економічної Спільноти. Гіт вважає, що членство Британії в ЕЕСпільноті приверне їй давній міжнародній престиж і таврував погрозу опозиційних членів Партії Праці, що майбутній уряд Партії Праці відкличе Британію з ЕЕСпільноти. Гіт звернув увагу, що 6 західньо-европейських членських держав ЕЕСпільноти не можуть переговорювати з кожночасним урядом Британії, а тільки з Британією, як одностайною країною.

У СТОКГОЛЬМІ ВІДБУДЕТЬСЯ в найближчому році велика міжнародна конференція високорозвинених країн, присвячена виключно проблемам очищення природи. Генеральний секретар тієї конференції, швайцарець Моріс Стронґ заявив, що трудність розв'язання цієї проблеми головно у фондах: заможні держави лякаються анґажуватись в очищуванні природи поза власними кордонами, щоб надто не обтяжувати своїх бюджетів.

У БРЮССЕЛІ ПІДПИСАНО перший торговельний договір між СССР і трьома членськими державами т. зв. Бенелюксу: Бельгії, Голляндії і Люксембурґу. Договір говорить не тільки про товарообмін, але й про загальне „наближення" між договірними сторонами.

АМЕРИКА ВІДЗНАЧАЄ ТИЖДЕНЬ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ

ТИЖДЕНЬ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк. — Тиждень Поневоленох Націй, що його проголошує щорічно Президент ЗСА, започаткував в Ню Йорку офіційно посадник міста, Джан Ліндзі, під час окремої церемонії в Сити Гол в четвер, 15-го лицня. Участь в церемонії взяли представники 26 поневолених народів, включно з українцями, зокрема їхня молодь, зодягнена в народні одяги.

Посадник Ліндзі привітав представників і висловив їм признання за успішне щорічне відзначування тижня Поневолених Націй в Ню Йорку. „Ви повинні бути горді за Ваш вклад в культурне життя Америки" говорив посадник Ліндзі. Опісля голова організації Американці за Визволення Поневолених Націй п. Василь Ґерманий та голова Амери- Американських Приятелів Антибольшевицького Бльоку Народів д-р Іван Дочеф, привітали учасників в імені їхніх організацій. Суддя Метю І. Трой голова Комітету Тижна Поневолених Націй в Ню Йорку, підкреслив, що „ми остаточно з'єднались для боротьби проти комунізму".

Між представниками різних національних груп, найбільшу групу становили українці, включно з гуртком молоді СУМА в сумівських та народних строях, під опікою голови сумівської делеґації, п. К. Василика. Делеґацію Організації Українського Визвольного Фронту очолював д-р С. Галамай, а Комітет Об'єднаних Американсько-Українських Організацій — Відділу УККА в Ню Йорку репрезентували д-р Володимир Душник та мґр Іван Базарко.

Поневолених Націй відбудеться в Ню Йорку — як уже інформовано — цілий ряд церемоній, імпрез та маніфестацій.

В неділю, 18-го липня, о год. 8:30 ранку на схрещенні 69-ої вулиці і 5-ої евеню відбудеться збірка для походу до катедри св. Патрика, де о год. 9-ій буде відправлена торжественна Свята Літургія в намірені поневолених націй. Під час Літургії виголосить відповідну проповідь о. протоігумен Патрикій Пащак, ЧСВВ, з Асторії. Опісля відбудеться похід з прапорами і транспарентами до Центрального Парку де в околиці „Бенд Шелл" відбудеться коротка програма. Звідти учасники вирушать організованими лавами до Лексінгтон евню і 67-ї вулиці для пікетування Місії СССР до ОН. Пікетування триватиме від 2 до 3 год. дня. Маніфестанти будуть роздавати населенню Ню Йорку й представникам преси, радіо і телевізії відповідні листівки, а також відбитку з „Конґресового Рекорду" із знаменитої промови конґресмена Едварда Дж. Дервінського про Тиждень Поневолених Націй, в яку він включив статтю на цю тему президента УККА і голови Крайового Комітету Тижня Поневолених Націй проф. д-ра Лева Добрянського.

Того ж дня, в неділю 18-го липня, від години 1-ої до 4-ої по полудні відбудеться Маніфестація Народів біля Статуї Свободи. Цю демонстрацію влаштовує, як і в минулих роках, організація Американці за Визволення Поневолених Націй, АВПН, президентом якої є д-р Валентина Калинник. АВПН тісно співпрацює із Спілкою Для відзначення Тижня Визволення України, СВУ.

Чикаґо відзначає Тиждень Поневолених Націй

В суботу, 17 липня, відзначає Чикаґо Тиждень Поневолених Націй окремим маніфестаційним походом головною маґістралею міста, Стейт вулицею. В поході, початок якого визначений на годину 12-ту в полудне, візьмуть участь молодечі ,громадські і церковні організації. Минулого четверга відбулася в готелі Шерман пресова конференція з представниками англомовної та іншої преси з нагоди святкувань Тижня Поневолених Націй. Посадник міста Ричард Дейлі і губернатор стейту Ілліной Ричард Оґілві видали окремі проклямації із закликами для спільних відзначувань Тижня Поневолених Націй. Організатором чикаґівських святкувань ТПН є спеціяльний комітет, складений з представників 21 національних груп, в тому й української, під протекторатом управи міста із мейором Ричардом Дейлі на чолі.

ТИЖДЕНЬ ПОНЕВОЛЕНИХ НАЦІЙ 1971

ПРОГОЛОШЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА ЗСА

Від свого започаткування, як держава, З'єднані Стейти Америки зберігали зобов'язання до принципів національної незалежности і людської волі. Продовжуючи цю традицію, основною метою нашого народу залишається заохота до конструктивних змін, які ведуть до збільшення людської волі. Ми розуміємо і симпатизуємо із зусиллями поневолених народів усюди в світі здійснити це невід'ємне право.

Вісімдесят шостий Конґрес спільною резолюцією, схваленою 17-го липня 1959-го року, уповажнив і прохав Президента видавати кожного року проклямацію, призначаючи третій тиждень липня як Тиждень Поневолених Націй.

Отже, тому то я, Ричард Ніксон, Президент З'єднаних Стейтів Америки, оцим призначаю тиждень, що починається 18-го липня 1971, як Тиждень Поневолених Націй. Запрошую нарід З'єднаних Стейтів Америки відзначити цей тиждень відповідними церемоніями і активностями та закликаю його виявити поновлену відданість справедливим аспіраціям всіх народів до державної незалежности і людської волі.

У доказ того я кладу свою руку (підпис) цього дев'ятого дня липня року Божого тисяча дев'ятсот сімдесят першого та року сто дев'ятдесят п'ятого від Незалежности З'єднаних Стейтів Америки.

Ричард Ніксон

Архиєрейський заклик з приводу ТПН 1971

Філядельфія. — Місцевий український католицький щоденник „Америка" з 14-го липня ц. р. надрукував „Архиєрейський Заклик з приводу Тижня Поневолених Націй — 1971" за підписом Митрополита Амврозія та єпископів - помічників Івана і Василя. В Заклику м. і. сказано:

„Щорічно в місяці липні, почавши від 1969-го року, відзначаємо в Зєднаних Стейтах Америки Тиждень Поневолених Націй, які переживають важке лихоліття під безбожницьким комуністичним режимом. Одною із перших жертв червоної тиранії впала Україна, яку завоювала московська большевицька імперія і перемінила її у свою колонію. Москва економічно визискує український нарід нищить історичні пам'ятки його тисячолітньої культури, накидає йому московську мову, а також насильно зліквідувала Українську Автокефальну Православну Церкву й згодом Українську Католицьку Церкву, запроторивши до в'язниць і на заслання усіх владик, тисячі священиків і мирян. Одночасно комуністична партія і совєтська державна адміністрація веде інтенсивну й щораз більш рафіновану безбожницьку аґітацію, головно серед молоді, та переслідує християн, щоб викорінити серед населення віру в Бога.

У Тижні Поневолених Націй ми пригадуємо світові, зокрема американському громадянству, не тільки недолю поневолених народів, але й звертаємо увагу на небезпеку, яка грозить від московсько - комуністичного імперіялізму вільним демократичним державам. Ми пригадуємо також собі наш обов'язок супроти наших Братів і Сестер у поневоленій Україні. А цим нашим святим обов'язком є допомогти їм морально, підносити їх на дусі, щоб вони не заломалися під натиском страждань, а щоб видержали в своїй нескорености, докази якої дає в Україні молоде покоління. Серед нього виростають справжні герої, готові до самопожертви, оборонці рідної мови, національної культури, християнських традицій українського народу та його слушних державницьких аспірацій.

Нашою найпершою допомогою для них буде живий приклад нашої дійсної єдности, не тільки на словах — у промовах і піснях, але й передусім у ділах нашого громадського й церковного життя. Це дуже підбадьорить їх. А поруч із тим, постійно, не лише в цьому Тижні, але впродовж цілого року, щодня вдома й кожної неділі і свята в церкві, щиро молімся в їх намірені; відмовляймо завжди хоч один Отче Наш і Богородице Діво. Молитва — це найпотужніша зброя, бо в ній сила духова, перед якою не устояться навіть найглибші мури тієї великої тюрми народів, що нею є цілий Совєтський Союз..."

КІССІНҐЕР ПЕРЕВІВ ПОТАЙКИ РОЗМОВУ З ЧУ ЕН-ЛАЄМ

Президент ЗСА Ричард М. Ніксон

Прем'єр Комуністичного Китаю Чу Ен-лай

Лос Анджелес, Каліф. — Президент Ніксон виголосив в четвер 15 липня ц.р. несподівано промову до народу через радіо-телевізійну сіть, проголосивши своє рішення відвідати Комуністичний Китай. Він виявив, що в пошукуванні за миром вислав свого дорадника у справах міжнародної безпеки д-ра Генрі Кіссінґера до Комуністичного Китаю. Кіссінґер перевів у Пейпінґу два дні від 9 до 11 липня ц.р. і мав там розмови з керівними діячами Комуністичного Китаю, що його Ніксон ввесь час називав за його офіційною назвою — Народної Республіки Китаю. Її прем'єр Чу Ен-лай склав на руки Кіссінґера запрошення до президента Ніксона прибути до Китаю в будь-якому часі перед травнем 1972-го року і Президент „з приємністю те запрошення прийняв". Президент Ніксон підкреслив, що це буде його „подорож миру" та що вона не відбудеться за кошт будь-кого, — цим зворотом Президент заперечив можливим закидам, що він задумує відпекатися Вільного Китаю з його теперішнім осідком на Тайвані (Формозі), з яким ЗСА мають союзницький договір. Президент заявив:

„Зустріч з лідерами Китаю і З'єднаних Стейтів має на цілі шукати нормалізації відносин між цими двома країнами, як також обмінятись думками про справи, які цікавлять обидві сторони. Припускаючи, що після цієї заяви виринуть різні здогади, хочу якнайвиразніше з'ясувати нашу політику. Наша дія, націлена на шукання нових зв'язків з Народною Республікою Китаю, не відбудеться за кошт наших давніх приятелів. Вона не звертається проти будь-якої іншої країни. Ми шукаємо приязних відносин з усіма країнами. Кожна країна може бути нашим приятелем, не будучи ворогом будь-якої іншої. Я повів цю дію тому, що я глибоко переконаний, що всі народи скористають з поменшення напруження і з кращих взаємин між З'єднаними Стейтами і Народною Республікою Китаю. Це в тому дусі, в якому діятиму, маючи глибоку надію, що це буде подорож для миру, задля миру не тільки для нашої ґенерації, але й майбутніх ґенерацій на цій Землі, на якій живемо одні поруч одних".

Несподівана заява президента Ричарда Ніксона стала справжньою сенсацією в Конґресі, серед усіх політичних американських і чужинецьких кіл та в широких колах громадянства. Прихильні й опозиційні лідери Сенату висловилися похвально про рішення Президента. Таку саму заяву, як її виголосив президент Ніксон, одночасно проголошено в Пейпінґу. Газети стверджують, що засекречена подорож Генрі Кіссінґера до Пейпінґу відбулася тоді, коли під час його перебування в Пакістані, заявлено пресі, що Кіссінґер не з'являється прилюдно, бо має недиспозицію шлунка.

ЗСА вимагатимуть від комуністів на Паризькій конференції з'ясування позицій

Париж. — На 121-му з черги засіданні Паризької конференції про В'єтнам голова американської делеґації Дейвід Брус відчитав заяву, яка не відкидає 7 пунктів комуністичної пропозиції, зголошеної на початку цього місяця, але й не приймає її, зате відповідає на 4 запити, що їх поставила американцям представниця В'єтконгу, пані Нгуєн Ті Бінь. Брус ствердив, що комуністична пропозиція „затемнена і тверда", йде по лінії давніх ультимативних вимог комуністів щодо одностороннього і беззастережного відкликання всіх без решти американських військ з В'єтнаму, не згадувавши нічого про власну поведінку, та залишає під сумнівом низку інших моментів. Зокрема Брус запитував, чи звільнення американських полонених стосується тільки тих, яких схоплено в обох частинах В'єтнаму, чи також у Камбоджі і Ляосі. З свого боку Брус заявив, що Америка завжди була готова переговорювати на базі кожної пропозиції, комуністичної чи власної. Він запитав, чи комуністи погоджуються розмежувати проблеми війни від проблеми політичного замирення і погоджуються на негайне перемир'я. Що стосується комуністичної вимоги, щоб ЗСА припинили будь-яку дальшу підтримку для режиму південно - в'єтнамського президента Нгуєна Ван Тіє, то — заявив Брус — ЗСА не накидають Південному В'єтнамові ніякого уряду і не накидатимуть. У відповідь на заяву Дейвіда Бруса комуністи заявили, що ЗСА „штучно відтягають замирення", щоб продовжувати війну й одержати „воєнну перемогу", яка далаб їм змогу переговорювати „з позиції сили". Те засідання Паризької конференції знову не закінчилось позитивно, але й не зачинило дверей до можливих ділових переговорів.

Федеральна Рада Резерв затвердила підвищення дисконтової ставки до 5%

Вашинґтон. — Федеральна Рада Резерв вирішила в четвер 15 липня ц.р. затвердити підвищення дисконтової ставки із 4 і 3/4 відсотка до 5 відсотків. Підвищення позичкової ставки центральним банком ЗСА є дальшим кроком в черзі підвищень короткореченцевих відсоткових ставок. Воно не вплине надто видатно на відсоткові ставки від позичок уділюваних банками своїм клієнтам і підприємствам. Дисконтова ставка стосується в більшій мірі позичкових сум, що їх одержують банки від Федеральної Ради Резерв. Затверджена Федеральною Радою Резерв підвишка дисконтової ставки стосується тільки покищо чотирьох банків у системі цієї Ради, а саме банкових установ у Ню Йорку, Філядельфії, Ст. Луїс та Сан Франсіско. Інші банки мусітимуть ще схвалити підвишку і тоді її затвердить Федеральна Рада Резерв. Того ж самого дня, в четвер 15 липня ц.р., відбув пресову конференцію секретар скарбниці Джон Б. Коннелі, головний економічний речник уряду президента Ніксона. Він висловив своє впевнення в успішному дальшому розвитку американської економіки. Стверджуючи, що цього року ще не буде, мабуть, досягнена поставлена урядом мета — 1 065 більйонів долярів загальної національної продукції, Коннелі заявив, що вона напевно буде досягнена в 1972 році.

Конґресова Комісія заявилась проти допомоги Греції і Пакістанові

Вашингтон. — Комісія для закордонних справ Палати репрезентантів висловилась в четвер 15 липня 17 голосами проти 12 за припинення військової допомоги Греції, поки вона не повернеться до парляментарного устрою, і 17 голосами проти 6 за припинення військових достав та економічної допомоги Пакістанові, поки не настануть там такі умовини, які вможливлять втікачам із Східнього Пакістану вернутися з Індії до дому та поки у Східньому Пакістані не прийде нормалізація відносин. В обох цих випадках Уряд матиме право відновити тим країнам допомогу, коли ствердить, що прийшли в них бажані зміни, про які звітуватиме Конґресові. Ці резолюції Комісія Палати репрезентантів прийняла, як додатки до закону про допомогу закордонові у висоті 3,300.-000.000 дол. Уряд пропонував дати Греції військову допомогу у відповідних доставах на суму 117.900.000 дол., а Пакістанові — економічну допомогу на суму 118.300.-000, військову на суму 5.500.-000 і технічну на суму 8,000.-000 дол. Це вперше Конґрес виразно пов'язав американську допомогу чужим країнам з політичними відносинами у даних країнах.

„Постійне Представництво УССР" передало дві заяви до ОН

Ню Йорк. — Діючи за принципом народної української приказки „на злодієві шапка горить", так зв. Постійне Представництво Української ССР у Ню Йорку до ОН передало 10 липня генеральному секретареві ОН У Танові дві заяви. У них це „представництво" повідомило ОН, що „Українська ССР надає великого значення успішному проведенню Міжнародного року боротьби проти расизму і расової дискримінації, і використовує цю подію для засудження дискримінації за ознакою раси, кольору шкіри, національного чи етнічного походження, а також для виявлення сколідарности з борцями проти різних форм расизму і расової дискримінації та проти інших грубих порушувань Прав людини". Українська ССР, сказано в другому документі, виступає „за знищення колоніяльної системи та расової дискримінації" — в південній частині Африки, у Південній Родезії, „засуджує порушення Прав Людини, викликаних аґресивною війною ЗСА в Індокитаї" і т. п.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Ass'n, Inc. at 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Subscription Rates: One year $18.00; six months $9.50; three months $5.00. For UNA members monthly 65¢
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Пригадка про Поневолені Нації

У 1959 році обидві Палати Конґресу прийняли спільну резолюцію, як закон 86-90, що поручає кожночасному президентові З'єднаних Стейтів щорічно третій тиждень липня проголошувати як Тиждень Поневолених Націй, для заманіфестування своєї журби долею народів, поярмлених московськими і китайськими комуністами. Д. Д. Айзенгавер був першим, що підписав заклик про Тиждень Поневолених Націй і від того часу також всі три пізніші президенти, Джон Ф .Кеннеді, Линдон Б. Джансон і Ричард М. Ніксон робили те саме. І в цьому році такий Тиждень відбудеться від 18-24 липня. В різних містах у всіх стейтах Америки заповіджено Богослужби і маніфестаційні зібрання, присвячені проблемі поярмлених країн і народів.

На превеликий жаль, всупереч надзвичайно глибокій проблематиці, яка є змістом Тижня Поневолених Націй, він не користується великою популярністю ані в американському суспільстві, ані навіть у тих національних громадах, що їх члени походять з поярмлених комуністами країн.

На Тиждень Поневолених Націй багато американців, ба навіть американських українців, споглядають, як на щось зайве, бо позбавлене „реальної вартости". Це наскрізь фальшивий підхід. Власне на тлі задурманення західнього світу різними оманними гаслами, що ніби мають рятувати мир, а насправді є водою на млин ворожому аґресивному імперіялізмові, Тиждень Поневолених Націй є голосом сумління, яке не хоче замовкнути. Тиждень Поневолених Націй має ту „реальну" силу, яку мають всі моральні істини, що їх тільки до якогось часу можуть здавлювати брутальне насилля і терор. Власне поярмлені комуністами народи повинні розуміти це чіткіше, ані ж народи, які втішаються волею. Вони повинні розуміти, що плекання своїх самостійницьких ідеалів, незламна віра в їхню правду є найпершою передумовою їхньої перемоги, є передумовою прогри поневолювачів. Тому це теж „реальна" сила, якої боїться ворог. І коли б Тиждень Поневолених Націй не мав ніякої вартости, то він не був би постійною сіллю в оці Москви і причиною лайок совєтської преси. Тиждень Поневолених Націй пригадує, що процес деколонізації не закінчився. Він пригадує долю тих, які не хочуть, щоб про них забули. Тому треба підтримувати власною активністю, власною участю Тиждень Поневолених Націй, поки не треба буде його проголошувати, коли поневолені комунізмом нації відзискають волю.

Постійне Представництво УССР

У тому самому будинку при 67-ій вулиці в Ню Йорку, що й постійне представництво СССР — містяться й постійні представництва до ОН Української ССР та Білоруської ССР. Це не лише збіг обставин, криється в тому символі велика правда: урядове постійне представництво в ОН має лише Москва, а Київ і Менськ — змушені перебувати з непроханою опікункою під одним дахом.

Звичайно, такі „представництва" УССР та БССР переважно мовчать, або ж підтримують те, що скаже московський речник в ОН. Але час-від-часу „дипломати" з поневоленої України також забирають слово, і найчастіше тоді, коли представники різних держав заговорять про расову дискримінацію, порушення прав людини, національні переслідування. Як лише таку, небезпечну для імперської Москви тему хтось порушить на форумі Об'єднаних Націй, що трапляється досить рідко, так вже й просить слова „постійний представник" поневоленого Києва. Про що його мова? Ось, для зразка, з найновішої заяви, складеної на руки генерального секретаря У Танта: „Українська ССР... засуджує дискримінацію за ознакою раси, кольору шкіри, національного чи етнічного походження", виступає „проти різних форм расизму і расової дискримінації та інших грубих порушень Прав людини". Далі в заяві уточнюється, що мовиться про Родезію, про Індонезію, про Портуґалію з залишками її колоній ,про „агресивну війну ЗСА в Індокитаї", навіть про „аґресію Ізраїлю проти арабських держав"... Київська „Радянська Україна" з 11-го липня подала такий текст, не коментуючи його, а московська преса взагалі не згадала про таку заяві УССР в ОН.

Тим часом, з України надходять майже щодня вістки про нові засуди, про переслідування українських діячів культури, про дискримінацію рідної мови українського народу, коли вже в вищих школах Харкова вона поставлена, як друга мова, після російської. Чим голосніше й частіше промовляє в ОН представник Української ССР на тему дискримінації, тим більше прав людини й нації порушується в Україні.

Б. Кравців

УКРАЇНСЬКА ПРЕСА ПОЗА МЕЖАМИ УКРАЇНИ

Не тільки на еміґрації, в умовах діяспори й відсутности центральних українських бібліотек й архівів, але і в Україні, в умовах затискування незалежної української науки, занедбана така важлива допоміжна наукова дисципліна, як бібліографія. Якщо останніми роками в Українській ССР поточна книжкова продукція реєструється у видаваних Книжковою Палатою покажчиках ,то й там і досі немає повної бібліографії української преси, зокрема ж тієї, що була видавана на західніх українських землях чи й на еміґрації до 1939 згл. 1944 року. Українська преса усіх українських земель й еміґрації — від її початків в 1816 до 1916 року — охоплена тільки покажчиком Київського бібліографа В. Ігнатієнка п. н. „Бібліографія української преси", що був виданий 1926 року в Києві і передрукований 1968 р. у ЗСА д-ром В. Луцевим. Не маємо покажчиків української періодики, що появлялася в такий жвавий з видавничого погляду час, як 1945-1950 роки на еміґрації в Західній Европі, відсутній теж повний реєстр української преси, що появлялася й появляється в різних країнах українського поселення після 1950 року. Єдиною працею в цій ділянці для початку 1960-их рр. був опрацьований заслуженим українським бібліографом пок. Володимиром Дорошенком „Реєстр українських періодичних видань у вільному світі за рр. 1961-1962", друкований у Календарі „Свободи" за 1963 рік і виданий окремою відбиткою того ж року Книгознавчою Секцією УВАН в ЗСА.

Останніми роками ситуація з бібліографією української преси на еміґрації починає видатно поправлятися. Ще з 1967 року заходом й у виданнях Українського Музею-Архіву у Клівленді, що працює під керівництвом проф. Леоніда Бачинського, започатковано видавання складених і опрацьовуваних д-ром Олександром Фединським щорічних „Бібліографічних покажчиків української преси поза межами України". Перший такий покажчик за 1966-ий рік появився 1967, другий — за 1967 рік — 1968 року і третій, останній покищо з черги, за 1968-1969 роки, видано 1970 року.

В останньому із згаданих, річнику III/IV, упорядник його д-р О. Фединський подає інформації про 424 пресові видання, які в 1968 і 1969 роках появлялися поза межами України, в різних країнах українського поселення ,в тому числі і в державах т. зв. народних демократій. Зареєстровані в цьому покажчику не лише ті видання, що появляються періодично ,але й т. зв. серійні, значить ті, що виходять під тією самою назвою в невизначених реченцях, і навіть т. зв. одноднівки, що їх зареєстровано 26. Зареєстровані при основних виданнях також усі публіковані при них додатки і самостійні сторінки з окремою нумерацією, що їх було 86. Не було спромоги зареєструвати усіх церковних і парафіяльних бюлетенів, що їх появляється приблизно 150.

Якщо йде про окремі країни, то найбільше українських газет, журналів й інших видань появляються в ЗСА — усього 204 видань. Другою з черги є Канада з 93 виданнями, в Німеччині виходить 31 видання, в Австралії — 20 видань, в Англії — 16, і Франції — 14, в Арґентині, в Італії і в Бельгії по 9, у Бразилії — 7, у Швеції — 1, у Польщі — 1 (з двома додатками), в Румунії — 1, у Чехо-Словаччині — 7, в Югославії — 3.

В покажчику д-ра О. Фединського за 1967 рік було зареєстровано 303 часописів, журналів й ін. видань, разом з одноднівками, значить на 121 видання менше, як в 1968-1969 рр., що можна пояснити недостачею потрібних інформацій про багато видань, які появляються в різних країнах діяспори. Кількість відомих упорядникові видань, для яких він протеж не мав потрібних даних, була встановлена в річнику II-му — на 100 назв, тобто в загальному на яких двадцять менше, як в 1968-1969 роках.

Шкода, що упорядник покажчиків не подає у виданих ним річниках табель зіставлень, із яких можна б дізнатися, як розподіляються за своїми родами зареєстровані періодичні видання значить, скільки виходило щоденників, тижневиків, місячників і т. д. Не подав такого зіставлення також і В .Дорошенко у своєму реєстрі преси за 1961-1962 роки.

Завдавши собі трохи труду, автор цієї рецензії, спробував зробити на основі бібліографічного покажчика д-ра О. Фединського відповідне зіставлення української преси за 1968-1969 роки. І так, якщо йдеться про газети, то в названих роках, появлялося в усіх країнах українського поселення поза СССР і сателітними державами 44 газет, в тому числі 2 щоденники, 27 тижневиків, 9 двотижневиків, 5 місячних й 1 двомісячна. З того числа 17 газет виходило в ЗСА, 13 в Канаді, 4 в Німеччині, 3 в Австралії, по дві у Бразилії і в Арґентині і по 1 в Англії, Франції і Бельгії. Якщо порівняти ці дані з даними В. Дорошенка для 1961-1962 років, то тоді виходило у ЗСА 22 газети, в Канаді — 19 газет, у південній Америці — 5 газет, і в Західній Европі та в Австралії — 7 газет, значить разом 53 газети, на 9 газет більше, як в 1968-1969 роках.

Журналів виходило в 1968-1969 роках 87, в тому числі 31 місячник, 17 двомісячників і 39 квартальників. Із них 36 виходило в ЗСА, 22 в Канаді, 8 у Німеччині, 5 в Англії, 4 в Арґентині, по 3 у Бразилії, в Бельгії й Австралії, 2 у Франції й 1 в Італії. В порівнянні до 1961-62 рр., коли в ЗСА виходило 56 журналів, в Канаді — 27, в Півд. Америці 12 і в країнах Зах. Европи і в Австралії — 22 журнали — разом 117, кількість журналів зменшилася на 30 назв.

Серійних видань — збірників, альманахів, річників тощо, що виходили неперіодично, але під тією самою назвою, було в 1968-1969 рр. 18, з того числа 9 в ЗСА, 4 в Канаді та 5 в інших країнах.

Найбільше появлялося в усіх країнах діяспори усяких періодичних і неперіодичних бюлетенів — інформаційних листків, журналиків і часописів різних громадських і церковних товариств й установ, молодечих організацій, шкільних гуртків тощо. Для 1968-69 років д-р О. Фединський зареєстрував 240 таких видань, в тому числі 132 назви для ЗСА, 42 для Канади і 66 для інших країн — і Південній Америці, в Західній Европі та в Австралії. В покажчику В. Дорошенка було зареєстрованих 289 бюлетенів і подібного типу різних видань, значить на 49 більше.

Як і покажчик В. Дорошенка так і покажчики д-ра О .Фединського не подають усіх періодичних і серійних видань, що появляються в різних країнах українського поселення поза межами СССР й сателітних країн. Чимало видань залишилися для цих бібліографів невідомими, бо не зважаючи не раз на усі заходи і навіть листування із стосовними видавництвами, установами і товариствами, вони не схотіли надіслати своїх видань до зареєстрування, чи хочби й подати про них потрібні інформації.

Тому ж і висновком із поданих в цій статті чисел та підсумків мав би бути заклик до всіх людей доброї волі допомогти д-рові О. Фединському — упорядникові так добре і реґулярно започаткованих покажчиків української преси поза межами України надсиланням видаваних в різних місцевостях світу українських періодичних видань — не тільки українською мовою,а і іншими чужими мовами — чи й хочби інформацій про них. Бібліографія періодики і книжкової продукції важлива не тільки як допоміжний засіб для таких чи інших наукових цілей, але й передусім для документації історії життя української діяспори і еміґрації.

Видає обговорені тут покажчики Український Музей-Архів у Клівленді і туди ж треба надсилати всі видання і дані. Адреса Музею-Архіву: Ukrainian Museum-Archives, Inc., 3425 Broadview Road, Cleveland, Ohio 44109. USA.

Софія Наумович

ПОЛЬСЬКЕ СВІДЧЕННЯ ПРО УКРАЇНСЬКУ ТРАГЕДІЮ

Управа Українського Академічного Т-ва у Парижі зробила добру прислугу українській справі, запрошуючи кол. польського дипломата переказати свої спостереження з часів його побуту у Харкові в 1933-34 роках.

Вечір, який зібрав майже по-половині українську і польську публіку у залі Бібліотеки ім С. Петлюри 4-го червня ц. р., відкрив голова УАТ-ва д-р Аристид Вирста, представляючи п. Стефана Мрозкевича, кол. аташе польського консуляту у Харкові, як наочного свідка голодової трагедії України.

Доповідь п. С. Мрозкевича французькою мовою була гарно зредаґована й у першій частині майже літературно потрактована. Це була частина спогадів. Дальші його міркування щодо значення еміґрації у визвольній боротьбі народу мали вже характер повчання, а кінцеві висновки про українську провину у польсько-українських взаєминах упродовж історії, – були радше однобічні. Одначе, дозволяючи кожному думати як йому бажається, без уваги на те, що про цю саму справу думає його сусід, — треба бути вдячним п. С. Мрозкевичеві за .свідчення про українську голодову катастрофу, яку вчинив нам наш, з поляками спільний сусід.

Для ілюстрації доповіді, наведемо у скороченні хід її думок:

„Коли наш потяг з варшавського двірця їхав через Здолбунів, Шепетівку, Київ до Харкова, — перша річ, яку я побачив за кордоном, була арка з великим написом: „Пролетарі всіх країн єднайтеся!" На віддалі 25 кілометрів я не бачив ні однієї хати, ні дерева, ні куща ,ні людини, ні звірини... У Шепетівці щойно чекали нас митники і поліція. Річ, якою вельми цікавилися совєтські поліцаї, була книжка. Я пригадав собі опис подорожувань Бальзака, якого дуже пильно слідила царська поліція у дорозі до пані Ганської у Верхівні. 1923 р. видано було у СССР документи під н. „Нагляд над письменником Бальзаком". Я пригадав теж книжку маркіза де Кюстіна „Листи з Росії" з 1839 р., яка мала великий успіх у цілій Европі сто років тому й яку перевидали у Парижі 1951 р. Французький маркіз дав багато цінних порад західнім подорожникам до Московії, закінчуючи їх таким реченням: „Мене попередили, щоб я не надто широко відповідав на ставлені питання, то ж я обмежився до однієї особи, яку маю відвідати: мойого банкира!" Бальзак бачив, як шиканували інших чужинців, ревідуючи їх до кости. „Коли б вони мене так були обслідували — то я напевно був би їм видавався підозрілим" — докинув не без гумору...

„Хоч подорож маркіза де Кюстіна відбулася понад сто років тому, а моя у 20-му сторіччі — то умови переходу кордону були ідентичні... У потязі оточили мене люди в уніформах. Це нагадало мені польську літературу 19 ст., у якій слова „чиновник" і „мундур" — були синонімами „росіянина" чи „москаля".

„На харківському двірці мої очі й ніс притягнула картина гідна тієї опери Мусорґського, де перед церквою чорна юрба оточувала процесію. Така сама чорна юрба знаходилася у великій почекальні: зігнуті постаті сотнями сиділи на землі, чекаючи дозволу купити квиток. Це були втікачі з Кубані, які хотіли дістатися у ще не зачеплені голодом райони України. Дозволів на їзду не давали й чорна юрба облягала від тижнів усі закутки двірця, живучи у протилежних усім приписам гігієни умовах.

„Голод. Це слово ще й досі примушує мене тремтіти. Бо це дуже взнесло згадувати смерть мученика чи вояка! Але бачити, як спухлі від голоду жінки падають на Сумській вулиці у Харкові, чи на Хрещатику у Києві, — це принижує цивілізовану людину, яка нічим не може допомогти. Навіть кусень хліба, чи будь-яка страва може зразу ж таки вбити зголоднілих жінку, чи дитину. Ще сьогодні бачу опухлі жінки з отупілим поглядом, що волочаться по містах України... Вони падали як мухи без одного слова... Голод убивав на весну 1933-го року дітей України, що має найурожайнішу цемлю в Европі. І то не міське, але сільське населення веселих степів чорнозему!

„Одним із моїх перших клієнтів у генеральному консуляті Польщі у Харкові, був 17-річний хлопець, який хотів виїхати до своєї тети у Польщі. Побачивши його похуділе обличчя, я запитав як він живе. Він мені сказав, що після „хлібоздачі" останні зерна пшениці його родина з'їла вкінці жовтня, останню бараболю вкінці листопада, й від кількох місяців вони їдять тільки бураки, які швидко кінчаються. Я пішов до кухні, приніс великий буханець хліба і кілька рублів, щоб хлопець міг прийти через кілька днів. Він прийшов через два тижні з позеленілим обличчям, що доводило довге голодування. Усі буряки вони з'їли з початком квітня і мій клієнт харчувався травою... Я дав йому подвійну порцію хліба, сала і рублів, але мій клієнт більше до консуляту не повернувся...

„На початку червня 1933 р. запросили мене мої колеґи з київського консуляту зробити недільну прогулянку у південні, від Києва,

(Закінчення на стор. 3-ій)

З НАШИХ БУДНІВ

Другові в потребі

Під час товариської зустрічі Т-ва Українських Інженерів і КЛК літом цього року на Союзівці, з приємністю зустрів там колегу по гумористичній професії, Гриця Мотику, співробітника „Лиса Микити", після Гриця Зозулі — одного з видатніших Гриців, яких видала політична еміґрація за останнє 20-річчя. Треба вам знати що Гриць Мотика, в цивільному стані, це інженер-хемік та й ще неабиякий спеціяліст, затруднений в дуже делікатній галузі американської промисловости, яка продукує парфюми, кольонські води та всякі інші пахнила, а колега-Гриць з власної голови вигадує рецепти-формули для цих, сказати б, хемікалій. В багажнику його самохода завжди повно зразків запашної Грицевої творчости, тому теж куди тільки прокотиться його „Олдсмобіл", за ним тягнуться аромати розквітлого лану конюшини або деваді, засіяної конваліями чи якимись фіялками.

Тим-то дивним, а той, просто, неприродним видається факт, що мужчина в силі віку, узброєний в таку атрактивну комунікацію, не притягає до себе відповідної уваги укр-жіноцтва, або, іншими словами, не має в красного пола такого щастя, на яке він собі заслужив, і як працівник пера, і як високо-кваліфікований професіоналіст, раз тільки розведений. Сповнений патріотичних почувань, як колишній учасник революційного підпілля, чолов'яга забажав пов'язати дальшу долю виключно з українкою середніх років, а воно йому не виходить... Щоліта буває на Союзівці, в Гантері, заскакує і над море, до Вайлвуду, робить розшуки, вимацує, сказати б ґрунт, на жаль без успіху. Це нашого колегу знеохочує до життя і світу, заставляє пускати різні саркастичні коментарі на адресу українських дівчат. Ми навіть боїмося, що він готов перестати писати гуморески і переключитись на ліричну поезію, що було б одною з перших ознак психічного заломання цеї талановитої людини.

На інженерській зустрічі, під час коктейлю в барі „Веселки", гурт добрих друзів Грицевих висунув такі чи інші пропозиції, проєкти, як цьому лихові зарадити. Хтось з колеґи інженерів радив „змінити рецепту" — з парфюмерійного департаменту перекинутись на... наркотики. Знаний з романтичних нахилів, член квартету „Караван", архітект Любко Кулинич, дораджував Грицеві перекваліфікуватися з хеміка на альхеміка й вигадати якийсь-такий чудотворний еліксір любови або „любимене!", що його гуцули називають „бузиккровця". Тоді за його автом дівчата побіжать чередою, як тільки занюхають в баґажнику таке чар-зілля, чи то в плинному стані чи в пігулках.

Друг Мотика, схиливши голову над скачем „на скалах", слухав цих доброзичливих порад і щось мотав собі на вус. Не знаю, чи багато він з того всього скористає на практиці, але знаю, що напевно вийде в нього ще один фейлетон на „жінкальні" теми, дай, Боже, щоб нарешті з „геппі-ендом!

Ікер.

Алла Косовська

СЕРЕЖКА

(3)

Але думати, що Еммі він вже надокучив, було неприємно. Крім того, можна було б обійтися без брехні. Ну, сказала би, що знайшла собі іншого коханця, навіщож неправда? Невже ж вона настільки самовпевнена, що гадає, що він принизиться до ревнивих докорів, слізних прохань? Ну, то погано воно його знає! Не хочеш — „ґуд бай, дарлінг!"

Проте, досада не згасала. За чотири місяці зв'язку з Еммою, Волт звик до цих зустрічей, веселих і затишних, з гарно обладнаними вечерями в її комфортабельному сальоні, до вишуканих Емминих пестощів, до квітів, до запаху дорогих парфумів. Що й казати, вона вміла бути чарівною коханкою, і губити її так скаро було шкода!

Волт з досадою кашлянув, відсунув дверцята домашньої бари і налив собі склянку віскі з содою.

У двері постукано і кокетна покоївка - муринка запитала, чи принести вечерю.

— Не треба, я не голодний, — не дуже ввічливо відповів Волт і зі склянкою у руці присів на канапу.

Так, шкода було втрачати таку коханку, як Емма! У неї є багато шику, а її успіхи в театрі, як „зірки", підносило шанси її обранця на певну височінь.

І ось її знову нема! Ну, що ж, так тому і бути! Волт налив собі знову віскі і випив пів склянки одним духом. Задзвонив телефон. Не підводячись з канапи, Волт потягнув слухавку.

— Галло!

Спочатку в слухавціеззвучала музика,, а тоді голос Емми сказав: — Дарлінґ, ти гніваєшся на мене?

Тон був ніжний і вередливий.

— Я гадаю, що ти могла б потелефонувати раніш...

Але ж я була така зайнята, така зайнята!

— Я тобі не вірю!

— Даремно! — голос Емми помітно стверд. — Я прийду о 10-ій і ми поговоримо, а зараз я хотіла тебе просити, якщо будуть до мене телефонувати, запиши телефон, я подзвоню пізніше сама. Я не казала тобі, що загубила сережку і дала оголошення в газеті. Яку сережку? Одну з тих, що ти подарував. Волт, ти чуєш? Галло, Галло!

Волт з досадою кинув слухавку. От і маєш! Вона загубила сережку, його подарунок, чудесний ювелірний витвір, за який він заплатив божевільні гроші! Це, мабуть, символічно. І як фальшиво звучав її голос, коли вона нафікала на свою зайнятість! Ні, треба кінчати, вона певно вже зраджує його з іншим і сміється з нього, розповідаючи інтимні подробиці їхніх відносин, як розповідала йому, Волтові, свої пригоди з його попередниками.

Волт запалив сигарету. Знову задзвонив телефон. Посилаючи невідомого до до всіх чортів, Волт зняв слухавку.

— Скажіть, це мешкання міс Емми Дорн? — запитав дзвінкий жіночий голос.

— Припустимо, — відповів Волт, пересуваючи сигарету в лівий кут уст.

— А ви хто будете? Чоловік міс Дорн?

— Припустимо, — повторив Волт.

— Бачите, я відносно оголошення в газеті...

— Ви знайшли сережку? — зацікавився Волт. — Де?

У слухавці запанувала тиша, жінка, мабуть, вагалася. Потім відповіла нерішуче:

— Я воліла б говорити із самою міс Дорн.

— Вона незабаром буде.

— Коли?

— Ось-ось має надійти, — для чогось збрехав Волт.

— То дайте адресу, я приїду.

„На чорта я брешу", з досадою подумав Волт. „Зараз тільки 8-ма, а Емма буде не раніше десятої". Але йому раптом захотілося побачити власницю цього молодого дзвінкого голосу і він назвав адресу.

— О, це не дуже далеко від мене! — весело обізвався голос зі слухавки. — Я зможу бути у вас хвилин за 30-35.

— О'кей!

Дзенькнула покладена слухавка. Волт запалив свіжу сиґарету і взяв зі столика новий номер „Лайф"-у.

Не минуло й пів години, як у двері застукано. Волт запросив увійти. Ручка дверей заворушилася, двері відчинилися і на порозі стало щось ясне, срібне, блискуче.

Волт оглядав незнайому очима досвідченого „плейбоя". Ця сріблиста ясність дівочого образу походила від світлосірого костюма, від капелюшка зі сріблистого шовку, від ясного волосся, від синіх, чистих очей...

„О-о-о!" вигукнув у думці Волт, „та це знахідка!"

— Прошу заходити!

Здавалося, дівчина вагалася. Але він встав їй назустріч і вона ввійшла, прислонивши за собою двері.

— Я прочитала оголошення і принесла те, що знайшла, — сказала Катруся. Проте, пам'ятаючи пораду Пінкуса, торбинки не розкрила.

— Жінки ще нема, але присядьте. Чи можу запропонувати коктейл? — люб'язно запитав Волт.

— Дякую, я не п'ю, — відповіла дівчина, мило усміхнувшись, наче бажаючи зм'ягшити свою відмову. Вона сіла в глибоке затишне крісло і Волт помітив, що спідничка у неї не „міні", а доходить до коліна, що не заваджує милуватись стрункою лінією ніг, яка пластично звужувалася біля кісточок.

„Ти ж диви! Така молода, а не женеться за модою. Мабуть добрих батьків дитина!" – подумав Волт, пригадавши вираз, який любила прикладати його мати до дівчат, що їй подобалися. „Хто вона? Що вона не американка, — це зраджує стримана манера триматись і ледьпомітний чужинецький акцент у вимові. Але, яка її національність?

Німкеня? Латишка? Ну, то незабаром дізнаюся!

На жаль, жінка затримується, — глянувши на годинника, сказав він дівчині. — Чи ви б не погодилися повечеряти зі мною?

— Дякую, я не голодна, — відповіла Катруся і чомусь почервоніла.

„У неї ямка на лівій щоці, — констатував Волт і дуже мила ямка. А які в неї свіжі щоки!" І згадалися бліді Еммині щоки і такі ж бліді її уста, і чорна зачіска з чужого волосся, і сині підфарбовані повіки, які надавали обличчю вигляду мертвої маски. Хоч негарно, але модно! А хто створює моду? Який небудь нахаба, який розуміється на красі, як свиня на зорях. А може й розуміється і просто знущається з дурних жінок, що, як гуски за гусаком тягнуться за цією модою, і ковтають її, не пережовуючи, не зважаючи на те, чи вона їм підходить, чи ні. А законодавець моди, дивлячись на товстелезних бабів у „міні" спідницях, регочеться, мабуть, до сліз зі своєї вигадки! І так їм і треба, дурним гускам!"

Усі ці думки виникали у Волтовій голові поки він дивився на свою несподівану гостю. Вона сиділа спокійно, даючи себе розглядати, як жінка, певна своєї атрактивности, але вигляд мала трохи збентежений.

— Але, як же бути? — запитала вона, коли мовчанка затяглася.

— Ви поспішаєте?

(Продовження буде)

ЗА РІВНОПРАВНІСТЬ МОВ І БАГАТОКУЛЬТУРНІСТЬ

Прем'єр Алберти Герри Стром буде проти пропозиції признати французьку й англійську мови офіційними в межах провінційної юрисдикції — подає англомовний щоденник „Да Едтонтон Джорнел" з суботи, 12-го червня 1971 р. з приводу виїзду прем'єра на нараду надновою конституцією, що почалась у понеділок, 14-го червня ц. р. у Вікторії, столиці Британської Колюмбії. Якщо ж нова конституція признає обі мови офіційними, мусить ясно окреслити в яких саме округах вони є признані. Прем'єр Стром уважатиме достатнім поступом згоду на вписання до нової конституції Канади політичних прав, рівноправности мов, міжнародних взаємин та „можливости справедливого сформулювання". Словом про нову конституцію фіншатиме сама Канада окреслюючи всебічно свою суверенність. З цією хвилиною перестануть обов'язувати закони В. Британії.

Приблизно 8 тижнів тому, бо ще в середу 14-го квітня ц. р. прем'єрові Алберти Г. Стромові, в приявності трьох міністрів: справедливости Гергада, освіти Кларка та культури, молоді й дозвілля А. Головача, вручила делегація клюбу українських професіоналістів і підприємців меморіял-документ у справі „Українців, нової конституції Канади, законів Алберти та політики провінційного уряду". Меморіял-документ опрацював окремий Комітет згаданого Клюбу під проводом адв. П. Саварина з тим, що його підтримали Владики обох Церков: Кир Андрій (УГПЦ) і Кир Ніл (УКЦ) — та управа Відділу КУК в Едмонтоні. Меморіял вручила прем'єрові Алберти, під час півтори годинної авдієнції окрема делегація під проводом адв. П. Саварина, в склад якої входили: голова Відділу КУК Р. Осташевський, голова Клюбу д-р Л. Фарина і члени цього ж клюбу адв. Л. Дікур та адв. Я. Дзеник. Меморіял (16 сторінок) з двома прилогами: картою поселення українців у трьох степових провінціях Канади та статистичними даними населення Канади в роках 1871-1961 наголошує засаду багатомовности і багатокультурности Канади, покликаючись на „Білу книгу" колишнього прем'єра Е. С. Меннінга в цій справі. Речники української спільноти подали мотиви, чому нова конституція повинна ствердити урочисто засаду: „Канада є багатокультурною і багатомовною країною, в якій дві мови: англійська і французька є офіційними. „Вона включить теж" постанови закону про рівноправність кожної національної групи в Канаді, згідно з природним правом, плекати і розвивати свою власну мову, релігію і культуру. Делегація підкреслила, що вважає це основною засадою з метою оминути дискримінацію, сприяти терпимості, свободи слова і навіть кращого способу життя (стор.4). Прийнявши засаду багатокультурности за основу, уряд Алберти ставить вимогу меморіял подбає про зміну шкільного закону, розділ 329, з 1970 р. щодо навчання української мови в школах цієї провінції. Хоч її навчають тепер у деяких середніх школах, проте шкільний закон (акт) немає статті, що гарантувала б право на це навчання. Меморіял висунув вимогу навчати українську мову вже від I-ої кляси до XII включаючи літературу та історію українського народу. Меморіял висунув теж вимогу створити в університеті Алберти інститут совєтознавчих і східньоевропейських студій, далі осередок студій українознавства з катедрами: української мови, літератури, історії України, політичних наук, і історії українців Канади. Чому? В університеті Алберти в Едмонтоні є багато українських студентів, бо українці творять поважний відсоток населення Алберти, ще поважніший, якщо йде про населення самого Едмонтону (12 відсотків) і є необхідні професори, які можуть викладати ці дисципліни. А, щоб Канада зокрема Алберта віддзеркалювали засаду багатокультурности, меморіял вимагає створити атмосферу, щоб можна було плекати літературу і культуру національних груп, у цьому українську. Якщо ж ідеться про українську-то, щоб можна було розвивати її в українській мові і в перекладах на англійську та французьку; українську музику включно з оперою, балетом, народними танками та аматорським театром, далі малярство, різьбу, графіку і всі роди мистецтва. Вкінці меморіял висунув вимогу щодо користування всіма засобами масового передавання вісток (преса, радіо, телевізія, фільми) усунувши всі перешкоди, якщо йде про інші мови, ніж англійська чи французька, і то в приватних чи державних (CBC) радіо і телевізійних стаціях. Одночасно всі радіо-і телевізійні станції подбають про програми з історії українців Канади та їхній внесок у розвій канадського життя і уряд призначить з цією метою необхідні фонди. Прем. Стром заявив, що підтримує засаду багатокультурности Канади з двома офіційними мовами: англійською і французькою. Підкреслив теж, що національні групи на Заході Канади повинні мати повне право на свій розвій, зокрема своєї мови. Також усі три міністри виявили дійсно зацікавлення домаганням української делеґації. Міністер освіти, Кларк погодився провірити справу навчання української мови, якщо йдеться про шкільний закон (акт) та не залишати її на ласку окремих урядовців міністерства освіти чи керівників поодиноких шкільних округ. Знову ж, мін. А. Ґоловач виявив велике зацікавлення плеканням культури, чого бажають усі національні групи, щоб зберегти своє обличчя, тобто свою тотожність. Словом авдієнція пройшла в дуже теплій атмосфері.

Відповідь на домагання української делегації виявив прем. Стром на бенкеті в п'ятницю 24-го квітня ц. р., що відбувся заходом Управи Відділу КУК в Едмонтоні в авдиторії св. Івана в шану 80-річчя поселення українців в Алберті і в 30-річчя КУК в Едмонтоні. Свою промову почав прем'єр Алберти Г. Стром українською мовою: „Пані і панове. Я радий бути з вами цього вечора". Далі, вже в англійській мові, підкреслив, що українці можуть бути гордими з чудової традиції, бо ж продовж драматичного і повного подій періоду 1891-1971, тобто 80-річчя, не щадили зусиль пристосуватись до життя цієї нації. Вони стали суцільною частиною великої спільноти і дуже необхідним та життєздатним елементом у цій країні свободи і слушної нагоди. Дві властивості ввіковічнюють перших українських піонерів у Зах. Канаді: вони виразно бачили ціль і прагнення надійного майбутнього для себе і своїх нащадків. Тому тим піонерам ми, канадійці, винні нашу глибоку вдячність за їхню стійкість, тяжкі труди і непохитну віру. Опісля прем. Г. Стром ясно заявився за засадою багатокультурности в Алберті і в Канаді пригадавши відповідний уступ з Білої книги" прем. Е. С. Меннінґа з 1967 р. про людські засоби в Алберті, що всеціло підтримує засади багатомовности і багатокультурности в Канаді. Підкреслив, що пишається тим, що Алберта зробить усе можливе, щоби зберегти культурну спадщину різних національних груп. Не вистачає тільки толерувати національні групи, але треба теж їх шанувати. Прем'єр Алберти погодився на домагання українців Алберти, виявлені в переданому меморіялі. Тому зголошений законопроєкт 95 у провінційному парляменті признає рівні права всім мовам з французькою мовою. По його схваленні кожна шкільна рада зможе, на основі зміненого шкільного закону (акту), дозволити на навчання в усіх або деяких своїх школах мовою іншою, ніж англійська, одну годину щоденно в I-ій і II-ій клясах, а пів дня в клясах III-XII з тим, що буде запевнена нагода вчитись англійської мови учням, батьки яких цього вимагають і міністер освіти затвердить плян навчання. Прем'єр наголосив, що всі мови вважажимуться другими законними мовами навчання в школах. Усі громадяни Канади мають однакові права на збереження своєї мови і культурної тотожности. Свою промову закінчив словами: „Я певний, що українці Алберти з іншими національними групами, будуть далі працювати в користь справді багатокультурної провінції і нації". Слід теж підкреслити, що прем'єр Г. Стром приобіцяв створити окрему комісію („таск форс"), яка складе пляни, згідно з якими уряд Алберти здійснюватиме згадані засади. Тому приявні (поверх 220 осіб перервали промову прем'єра Алберти Г. Строма бурхливими оплесками, а по закінченні влаштували бурхливу овацію вставши з своїх місць; дружині-ж прем'єра вручила п-і Л. Осташевська в імені приявних китицю червоних троянд.

На бенкеті приявними були Владики обох Церков: Кир Андрій (УГПЦ) і Кир Ніл (УКЦ), мін. Гергард, суддя-І. Дікур, канцлер університету-Люї Дероше, президент університету-д-р Вайнман, посадник Едмонтону-д-р І. Дент, начальний редактор англомовного щоденника „Да Едмонтон Джорнел"-А. Снеддон, посли до провінційного парляменту В. Томин (він же ж представив прем'єра та є його учителем української мови), Мельник, Ґордій, Сенич, представники національних груп: п. Озіс від балтійських народів, пп. Януш і Домецкі від поляків, п.Сел від мадярів, д-р Кантлер від австрійців. Господарем бенкету був адв. Ю. Козяк. Гостей привітав голова Відділу КУК Р. Осташевський українською і англійськими мовами підкресливши значні досягнення українських піонерів, їхній внесок у розбудову Канади і закінчив свою промову словами сер В. Лор'є: „хай мармур остається мармуром, дуб-дубом, ґраніт-ґранітом, а з цих трьох елементів я збудую державу могутню поміж державами світу". Коротке слово про причини постання КУК, його ролю і завдання в українській спільноті і в Канаді виголосив перший голова Відділу КУК в Едмонтоні едв. П. Лазарович. На залі були теж приявними колишні голови Відділів КУК в Едмонтоні, яких представив окремо господар бенкету, а саме: д-р Л. Фарина, д-р М. Суховерський, адв П. Саварин і адв. Я. Дзеник. Бенкет започаткував молитвою Владика Андрій, закінчив Владика Ніл. Опісля гості оглядали музей в авдиторії св. Івана. За цю вдатну імпрезу, на якій прем'єр Аберти Г. Стром з'ясував становище провінційного уряду в життьових справах дальшого росту і розвитку української спільноти, себто навчання мови і культури національних груп, щире признання голові Відділу КУК Р. Осташевському. По бенкеті, приявні забавлялись під звуки оркестри, В. Чорновола.

М. Х.

ПОЛЬСЬКЕ СВІДЧЕННЯ ПРО УКРАЇНСЬКУ ТРАГЕДІЮ

(Закінчення зі стор 2-ої)

степи. Ми виїхали автом о 5-ій год. ранку, щоб не виявити ГПУ мети нашої поїздки. Ми взяли напрям на Одесу. На 50-60 км я бачив порожні села і ні живої душі по хатах. Села-фантоми, опустошені цілковито. Натомість по дорогах бачили ми групи жінок і чоловіків, справжніх паломників, що йшли у напрямі Києва за хлібом, якого не можна було знайти в українських селах! З того часу так я, як мої товариші, ми завжди брали до авта запас хліба, печеного у нашому консуляті, щоб непомітно дати потребуючим...

„До голоду докинулася епідемія тифу. Які були українські втрати з-за цього голоду і тифозної епідемії? Так тоді, як тепер, існують дві версії. Офіційна стверджувала, що тільки 10 відсотків населення потерпіло від голоду. У генеральному консуляті Німеччини, консуль д-р Вальтер та його заступник інж. Ерт, подавали вже у червні 1933 цифру 2,500,000 мертвих. Чемберлен, американський експерт совєтських справ, у своїй книжці „Залізна доба Росії" виданій вкінці 1934 р., дає число 3-4 мільйони мертвих жертв голоду в Україні. Мої приятелі проф. Скрипт і Гейманович з медичного факультету харківського університету дали жалюгічне визначення на 3.5-4 міл. жертв голоду й епідемій. Мої молоді українські приятелі, професори ліцеїв й асистенти університету, висловлювали переконання, що це лихо знищило 15-20 відсотків сільського населення України.

„У міністерстві закордонних справ Варшави встановили окремі совєтські студії цієї справи. Я приймав участь у цій роботі. Ми базувалися на звітах польської амбасади і консулятів у СССР та на інформаціях інших дипломатичних станиць, пресових звідомленнях, тощо. Ми ствердили, що у роках 1933-34 — п'ять до шість мільйонів осіб стали жертвами голоду в Україні й на Кубані.

„Які були мотиви цієї гекатомби? На мою думку їх було дві: економічного та політичного порядку".

Тут доповідач спинився на економічній системі Карла Маркса та Леніна, якої властиво не було:

„Ото ж я не знайшов ні у творах Маркса, ні Леніна та й ніколи не чув аж до мойого виїзду з Харкова, про хоча б якийсь нарис теорії соц-економії, вироблений марксистами чи трибунами жовтневої революції. А я добре шукав по совєтських і варшавських бібліотеках, як теж у Національній бібліотеці Парижу. П'ять років тому один французький дослідник, п. Мішель Лєбілян, з економічного Інститут ІСЕА при британських університетах, звернувся до мене і моєї дружини, щоб йому перекласти книжку професора політекономії у Варшаві, Бруса, про соцекономію. Ми завдали собі багато труду, щоб схопити думку автора, але це було пустомельство, потік слів без глузду, тавтологія. Я ще і досі шукаю когось, хто вказав би мені якусь годящу книжку про принципи соцекономії...

„У СССР ще і досі триває засада воєнної економії, де населення мусить задоволитися рештками після заспокоєння військових потреб. Я знав робітників які нарікали, що працюють у фабриці машин до шиття, бо у харківському МТЗ платні утроє вищі.

„У травні і червні 1933 р. я звиджував нові фабрики. Їхнє влаштування було ультра-модерне — німецького, американського, британського і французького походження. Але вони зовсім не працювали на повну пару. На Дніпрельстані на 9 турбін, працювали тільки дві... А за ці устаткування треба було дорого платити. Наш амбасадор Лукасевич, та американський Буліт, були переконані про фінансову катастрофу СССР.

„Москалям залишився єдиний рятунок — експорт. А що промислових продуктів не було, а шпихлірі з пшеницею були порожні, то ж треба було її видерти від населення. В осени 1932 р. забрано від населення все збіжжя на хлібоздачу, і то так суворо, що вчителі діставали наказ випитувати школярів про приховування збіжжя. Дев'ятилітний хлопець сказав про таку схованку вчителеві, а цей передав до ГПУ. Батька хлопця заслали, а сусіди вбили донощика. Зате ГПУ вивезло всіх людей з села, а донощика на рідного батька наділил посмертною медаллю „героя СССР" для наслідування школярям...

„Збіжжя видерте з України вивозили кораблями з портів Одеси та Озівського моря закордон, зокрема до Франції й Італії, по демпінґових цінах, які спричинили рільничу кризу у середній Европі, зокрема у Польщі й Мадярщині.

„Знищення українського селянства випливало з політичних принципів. Треба було вирвати селян з їхньої рідної землі, перемінити їх на колгоспних робітників „глебс адскріпті" — приписаних до місця кріпаків. Бо ж селянство, як казав Сталін — це „армія національного руху".

Далі доповідач подав докладну статистику зменшення української національної субстанції у користь москалів, роздавши учасникам відповідні карти, закінчуючи:

„Я думаю, що немає поляка, який не засудив би цього геноциду, як теж створення перших концентраків в Україні й на островах Озівського моря, — що стали прототипом для нацистських... Міністер Скрипник хотів був завести українську мову у школах і в адміністрації України. І Скрипник застрелився... Сьогодні у містах України є українські написи, але ніде не чути української мови... Я йшов за домовиною Хвильового. Говорили, що це був останній український поет, який вірив у московський комунізм... Я не бачу можливости для українців розвивати свою культуру в СССР, навіть так, як роблять це московські письменники у „самвидаті". А це важливіше як кілометри території!.. Ото ж, завдання української еміґрації таке, як це робила польська еміґрація 19 ст. у Парижі, Лондоні — після повстання 1831 р. Треба зробити переоцінку цінностей, перегляд історії... Чи у національній свідомості українців зберігається ще спогад про Гадяцьку угоду? Про зусилля і жертву Симона Петлюри?.. На жаль наші сусідські взаємини закотили деякі українські групи у найважчий момент нашої історії 1939 та 1944-45 рр. Чи ми, поляки, все ще ворог ч. 2 або ч. 3, для українського народу?

„Я не бачив у крутіжі останньої війни іншого народу так відданого справі волі, як поляки, та такого вірного своїм зобов'язанням. Від віків ми виписали на польських прапорах гасло за „нашу і вашу волю" і я думаю, що цей принцип добре відображує характер польської культури"...

У короткій дискусії, д-р Мусянович, відповідаючи на останнє твердження доповідача, сказав, що може поляки на еміґрації мають добру волю йти спільно проти москалів, не зважаючи на власне поневолення. Доповідач не міг дати задовільної відповіді, проте твердив, що на основі своїх розмов з поляками з краю, відніс враження, що весь польський нарід ненавидить москалів, але мусить скривати це перед ними.

На подяці п. Мрозкевичеві за його свідчення про українську трагедію та її спричинників, закінчився цей польсько-український вечір.

Двадцятьліття музичної школи проф. Білогруда

У гарячий вечір, дев'ятнадцятого червня ц. р. заповнилися автами вулиці біля „Найнтін Сентчурі Клаб" в Оак Парку. До нього поспішали діти та дорослі панни і молоді мужчини, щоб вислухати вже двадцятого з черги концерту студентів музичної школи, проф. Ігоря Білогруда.

Концерт цей, завважив у своїй вступній промові, інж. Олег Куріца, відзначив етап довголітньої праці професора з нашими дітьми. Він вказав, що заслуги професора не тільки у вихованні адептів музики. Проф. Білогруд знаходив доволі часу на суспільну працю, приймаючи участь в наших концертах, академіях, а ще важливіше поширив свою музичну творчість новими композиціями які є знаменним прогресом української культури та показником сили тих що її помагають творити.

Концерт, яким проводив сам професор, був прелестю для слухачів, а коли до піяно сідали студенти останніх років студій, навіть дуже вибагливий слухач з вдоволенням аплавдував в нагороду за працю та поступ тих ще молодих адептів музики.

Окремою несподіванкою концерту були вперше, на відіграні твори проф. Білогруда. Лариса Лапичак в майстерний спосіб відіграла при супроводі проф. Білогруда (який заступив неприсутню студентку Марту Гарасовську), Вальс, Сцена на Буловарі, Мрії та Чоловічий танок з твору п. з. „Снейк Чармер", написаний на два піяна. Теж і у наступних композиціях проф. Білогруда п. з. „З Циклю Людського Життя" оп. 8 та сама піяністка виказала знамениту техніку, відчуття та дуже цікаву інтерпретацію. На особливе вирізнення, кромі вище згаданої, заслуговують Рута Панчук, Андрій Кассараба, Тоска Кекіш, та Жанел Обраян, а Марта Гарасовська, з огляду на свою неприсутність, дістала признання професора.

На закінчення концерту учні, І. Ткачук та Б. Харкевич подякували своєму вчителеві за його відданість китицею квітів.

По концерті, в залі „Левів", студенти з рідними та професором провели при перекусці приємні хвилини. Цю зустріч приготовили матері студентів, її проводив інж. Олег Куріца.

Н. Н.

Вистава казки „Водяний Цар" у Дітройті

Література і театр тісно пов'язані між собою. У них головна мета виховати всебічно розвинутих громадян, прищепити суспільству любов до мистецтва, ублагороднити людину та утвердити в ній незалежні почуття національної гордости. Однією із складових прикмет естетичного і національного виховання — це народні танці та клясичний балет.

Про цей засіб національного виховання хочу поділитися із читачами з нагоди закінчення навчального року Школи Народних Танків і Клясичного Балету м. Дітройту, що відбулось дня 19-го червня ц. р. виставою балету „Водяний Цар". Українська громада міста та метрополії Дітройту мала нагоду побачити казку-балет „Водяний Цар" під хореографічним і музичним оформленням панни Мотрі Макар, як найкраще досягнення у хореографічнім мистецтві школи.

Відомо, що балет — це видатне музично-драматичне мистецтво, яке має свою давню історію в театральному мистецтві й остаточно набув признання ширших культурних шарів суспільства 19-го і початку 20-го століття. Зміст балетного спектаклю розкривається середника ми музики й хореографії. У своїх початках балет зв'язаний з танцювальними елементами народного танку і народної музичної творчости, а вже в 15-18 століттях появився балет фаховий при заможних дворах Італії та Франції. Першим клясиком балетної музики був композитор Ж. Молі (Франція 17-го ст.). Величезну ролю в розвитку балету відіграв французький балет-майстер Ж. Ковер. Так балет поширився в інших країнах і, зокрема, в поміщицькій Росії, де в балетному мистецтві визначився композитор українського походження, Петро Чайковський.

В сучасній Україні також існують хореографічні школи та балетні ансамблі при оперних театрах і, розуміється, там є непересічні таланти, але про них преса московського окупанта мовчить. Це вже така природа імперіялістичної Москви — принижувати таланти неросійських народів, або покривати їх терміном совєтських мистців, інакше — російських.

Українська еміґрація, восновному скупчена в більших містах Північної Америки, має всі дані плекати національне мистецтво і, зокрема, народні танки та клясичний балет.

Балет-казка „Водяний Цар", поставлений панною М. Макар, з участю учнів її Школи Народних Танків та Клясичного Балету, — це непересічне досягнення в мистецтві балету, яке також треба завдячити матері балерини, п-і Ользі Макар, що наполегливо допомагає доньці порадами та технічною допомогою.

Молода, але талановита панна Мотря засвідчила публічно досягнення її школи, поставивши цю казку.

Глядачів зачарували виконавці відповідних ролей балету. Ці виконавці — це

Мотря Макар

діти, починаючи з п'ятилітнього і вищого віку, в прекрасних костюмах роботи п. Марії Готри, бездоганно виконали доручені їм ролі. Цей балет мав великий успіх коли йдеться про декорації Панька Мусика. Треба відзначити п. Степана Петращука, який освітлюючи сцену, природньо відтворив громовицю, блискавку з бурею що стихійно схопила маленьку Христинку (Перцович Барбара) в підводне царство. Ролю Христинки, Перцович Барбара, виконала з елястичною тонкістю маленької балерини. Її переживання не змогли ущасливити подарунки Водяного Царя (Тарас Лончина) та царівни водяних скарбів. Подруги Христинки в добірних костюмах національного забарвлення, хореографічними рухами вміло передали смуток та подивугідну радість повернення Христинки з підводного царства. Підводне царство по-мистецькому передане відповідним освітленням та декораціями. Діти в ролях перлинок, коралів, рибок та русалок справили приємне враження на глядачів. Русалки (Пастух Дарця, Сливка Оля, Лончина Наталя та Марленч Дебі) прекрасно виконали кілька танків під звуки національних мелодій, розважаючи маленьку Христинку в підводному царстві. Фінальна частина балету — повернення Христинки до своєї рідні. Цей момент приніс ущаслилення матері, ролю якої виконала Дарця Крива.

Колосальна заслуга й невтомна праця Мотрі Макар. Вона із мистецьким смаком створила високоякісний балетний спектакль, що повністю заслуговує на звання стабільного дитячого театру.

Якщо б українські громади по більших містах поселення поважно поставились до проблеми виховання повноцінних дітей, то повинні спрямувати свою увагу й фінансові засоби не лише на музичні, танцювальні гуртки чи студії, але й на створення постійнодіючих дитячих театрів.

Прищеплення дітям любови до мистецтва, до народних і клясичних танків розвиватиме всебічно дітей та вироблятиме в них почуття національної гордости й любови до рідної культури. Що ж до м. Дітройту, то з гордістю треба ствердити, що багата фантазія і фахова підготова Мотрі Макар в хореографічному мистецтві дають підстави створити дитячий театр. Батьки, за Вами слово!

Ст. Федорівський

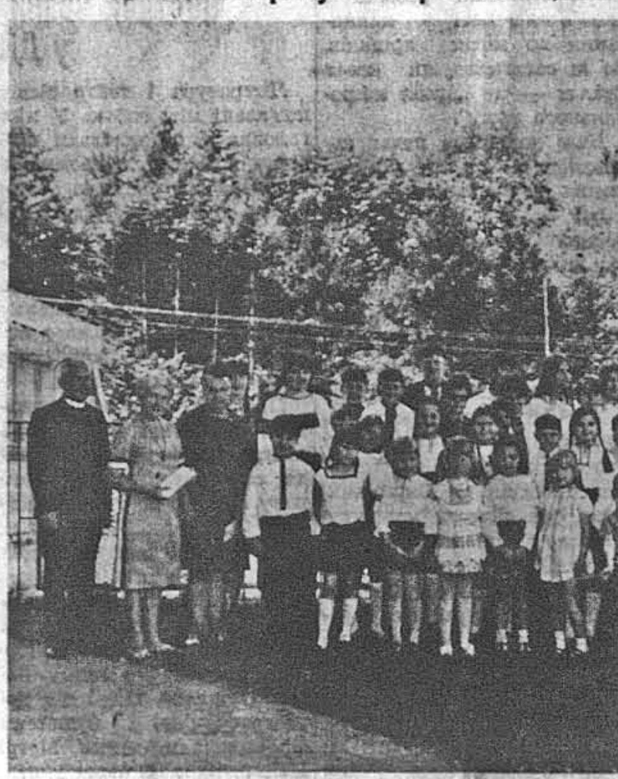
У Норвуді вибори виграла кандидатка польського походження

Едмонтон. — В окрузі Едмонтону Норвуд від Партії Соціяльного Кредиту виграла вибори кандидатка польського походження п-і Ірена Домецька. Вона не українського роду, як було помилково згадано в щоденнику з 29 червня ц. р. за платним оголошенням в тижневику „Українські Вісті" з Едмонтону з 10 червня, де було сказано, що кандидатка є слов'янського роду, розуміє українські проблеми та володіє українською мовою. Український Кандидат від Партії Соціяльного Кредиту учитель п. Семенюк зібрав 280 голосів, а п-і Ірина Домецька зібрала 350 голосів. Згодом там же відбудуться вибори до провінційного Парляменту. В окрузі Норвуд в Едмонтоні на ті вибори кандидує українка п-і К. Кічак, від Консервативної Партії.

Повідомлення Адміністрації

З уваги на те, що в днях від 26-го до 31-го липня „Свобода" не буде появлятися, проситься всіх, хто мав би на цей час якісь оголошення, надіслати їх до публікації перед тією однотижневою перервою.

Закінчення шкільного року в Кергонксоні, Н. Й.

В Кергонсоні при Українській Католицькій Церкві св. Трійці від 1966-го року існує Школа Українознавства. Маємо також Світличку, засновану перед двома роками місцевим 89-им Відділом Союзу Українок, який опікується також Школою. Громада наша невелика, то й дітей небагато. Наука відбувається раз у тиждень, в суботу. Після шкільних занять йдуть пластові сходини, також лекції народних танків. Треба з признанням відмітити повне зрозуміння ставлення батьків, зокрема тих, що живуть поза Кергонксоном. Вони властиво цілу суботу посвячують на довіз дітей до школи.

Закінчення цього шкільного року відбулося 12-го червня на Союзівці, в приміщеннях якої відбувається наука. Діти й батьки взяли участь у св. Літургії, після чого зроблено спільну знімку. Вона буде приємною пам'яткою для дітей і для вчителів. Після спільного сніданку, про який подбав Союз Українок, відбулася святкова частина. На сцені, що на ній-з уваги на ювілейний рік- красувався гарно прибраний портрет Лесі Українки, чергувалися молоді виконавці віршів і пісень. Накінець діти одержали свідоцтва. Директорка школи відмітила, що серед теперішніх умовин праця вчителів нелегка і звернулася із закликом до батьків, щоб вони самі й діти між собою говорили українською мовою, бо що занедбає дім, школа не може виправити, маючи заняття з дітьми лиш кілька годин раз в тиждень.

Д. Г.

На Оселі ім. Ольжича відзначено річниці трагічної смерти С. Петлюри і Є. Коновальця

Щороку в місяці травні усі Відділи Організації Державного Визволення України і Українського Золотого Хреста в ЗСА відзначують роковини трагічної смерти Головного Отамана і Голови Директорії Симона Петлюри і трагічної смерти творця УВО і ОУН полк. Євгена Коновальця. На цей рік припало 45-річчя трагічної смерти, головного отамана військ УНРеспубліки, якого 25-го травня 1926 р. у Парижі на вулиці застрілив московський скритовбивець, а 33 років тому, 23-го травня 1938 року на вулиці в Ротердамі, від комуно-московської бомби згинув полковник Євген Коновалець.

У неділю 30-го травня 1971 р., у час „Меморіял Дей", Відділи ОДВУ і УЗХ головно з Ню Йорку і Філядельфії на Оселі ім. Олега Ольжича в Лігайтоні, Па. відзначили роковини трагічної смерти обох великих полководців України.

В каплиці Оселі відправлено Службу Божу, опісля священики українського католицького і православного віровизнання відправили Панахиду по головному отамані Петлюрі і полковникові Коновальцеві. По Панахиді, на поминках у великій залі Оселі, головну промову виголосив відомий діяч ОДВУ друг, Петро Трохимович Байбак з Ню Йорку. Промовляли ще друг, В. Різник, член ЦУ ОДВУ та друг Бак-Бойчук.

У мистецькій частині, виступив відомий ансамбль „Червоні маки" з Філядельфії під диригентурою проф. Антоніни Лисенко. Супровід фортепіяну — студентки Л. Мельник. В цьому вшануванні взяли участь членство ОДВУ, УЗХ, „Зарева" прихильники і гості ОДВУ.

Промовці висказались, що Симон Петлюра, організатор і головний отаман перших по довгому часі новітніх українських збройних сил — Армії Української Народної республіки і голова Директорії УНРеспубліки. Полковник Євген Коновалець, командант Корпусу Січових Стрільців у Києві, близький співпрацівник полковника Андрія Мельника, по першій світовій війні послідовник Симона Петлюри, стає творцем і командантом української Військової Організації (УВО), а в часі, коли його вбиває Москва — Провідник найбільшої української сили в 1938-ому році — Організації Українських Націоналістів (ОУН).

На Оселі ім. Ольжича в Лігайтоні, Па. склонили ми голови у 45-ту річницю трагічної смерти за волю України Голови Директорії і Головного Отамана Армії Української Народної Республіки Симона Петлюри і знову пригадали його великі діла і його заповіт, — його велику віру в українську державність.

На Оселі ім. Ольжича водночас склонили ми голови теж у 33-ту річницю трагічної смерти великого послідовника Симона Петлюри, великого полковника Євгена Коновальця, який по втраті держави продовжував започатковану Симоном Петлюрою збройну боротьбу далі у підпіллі. Він творець підпільної Української Військової Організації (УВО), опісля Організації Українських Націоналістів (ОУН), чим по втраті держави, УНР підніс народ з розпуки та зневіри.

Микола Вайда

Українська жінка в ЗСА

В той час, коли ми є свідками організованих акцій американського жіноцтва, що проходить під кличем рівноправности та економічної дискримінації — українська жінка в Америці спираючись на духових, культурних і національних вартостях свого народу на рідних землях, стає в ряди зорганізованого жіноцтва, щоб в цей спосіб виконати своє завдання супроти поневоленої батьківщини.

Вона поширює відомості про Україну включившися у жіночі національні і світові організації. Українка, у вільному світі не тільки піклується вихованням нашої молоді, але у великій мірі причиняється до розвитку і посилення своєї преси, яка є необхідним чинником у насвітлюванні всіх ділянок жіночої праці і своїми напрямними виховує українську жінку, матір і громадянку. Українські жіночі сили дають поважний вклад у нашу мистецьку творчість і зберігають її. Суспільна опіка поодиноких жіночих організацій несе матеріяльну допомогу в хвилях потреби своїм братам і сестрам до всіх закутин світу. Українська жінка і мати дуже серйозно ставиться й до потреб нашої церкви, та бере на себе повну відповідальність за її долю.

Відділ Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України в Гартфорд, Конн. може з гордістю глядіти на пройдений ним досі чотирорічний шлях праці. Своєю поведінкою, працею і ролею в своїй громаді пані із ОЖ ОЧСУ на довір'я і респект собі повністю заробили. Політичну працю своєї організації вони зуміли прекрасно пов'язати із піклуванням рідною українською католицькою церквою, яка не тільки переживає тяжкий хрест на рідних землях, але і тут у вільному світі не краща її доля.

Голова суспільної опіки Відділу ОЖ ОЧСУ в Гартфорді, п-і Ева Заставська зібрала на „Церкву в потребі" 1,155.00 дол., вислала їх до Верховного Архиєпископа Кардинала Иосифа Сліпого до Риму, започатковуючи цією скромною сумою, акцію фонду потреби нашої Української Католицької Помісної Церкви.

Марія Нестерук

Літературний вечір у Сиракюзах, присвячений Василеві Стефаникові

Заходами ініціятивної групи членів фундації та прихильників УВАН-у, тут у приміщенні української православної церкви св. Луки 4-го червня ц. р. відбувся літературний вечір, присвячений 100-ччю з дня народження В. Стефаника.

Д-р Я. Гурський відкрив вечір і, сказавши кілька слів про В. Стефаника, представив нам доповідача, проф. П. Маляра.

Проф. П. Маляр-це приятель сина В. Стефаника-Юрія. Може, тому він з такою теплотою й відчуттям говорив про письменника. Доповідь під наг. „В. Стефаник на позивах у сумління", почав, проф. Маляр з давньої легенди про двох братів.

Доповідач згадав наших великих творців: Т. Шевченка, І. Франка, Л. Українку, Г. Сковороду, які возвеличали наш нарід, нашу землю. В. Стефаник продовжував почату працю, про що він і сам говорить у новелі „Серце": „І. Франко поставив мене малим наслідником своїм".

Саме Стефаникові найповніше з усіх українських письменників удалося представити в літературі наше село (особливо галицьке село), нашу землю, нашого селянина-трудягу, що „по коліна стояв у землі", і осяяти його світлим сонячним променем, хоч при творенні цих новель піт обливав мистця, а душа його горіла. ..

Проф. Гурський представив присутнім д-ра І. Подюка-лікаря В. Стефаника і заразом і його близького приятеля. Як ми знаємо, В. Стефаник дуже любив молодь і завжди був оточений молоддю, і саме д-р Подюк належав до тих молодих його друзів, що були найближчими його серцю. Д-р Подюк зустрічався з мистцем дуже часто, знав його дуже добре і зумів представити його слухачам так добре, що ми всі ніби разом з письменником побували на весіллях, приймали колядників, бачили, як то В. Стефаник гасав на своїх карих по всьому Покуттю... А ось він приймає у себе селян, вислуховує їхні болі і тяжко переживає їхні клопоти разом з ними. В. Стефаник був для селян і лікарем, і адвокатом, і суддею; ходив по урядах, просив там своїх друзів за них, щоразу кажучи, що то його родичі. Всі, ми ніби побували у тій просторій чистій хаті письменника-так докладно описав її д-р Подюк. Та ось наш мистець, відвідавши усіх своїх родичів у Різдвяну ніч, лежить непритомний у ліжку - спаралізований, а лікар рятує його життя.

Кромі доповіді й спогадів д-ра Подюка, було ще читання новель письменника. Д-р Є. Єржківська прочитала новелю „Дитяча пригода", вона зуміла передати дитячу наївність, розкрити трагедію людей. На залі панувала тиша... „Ви, мамо, вмирайте, а ми будемо коло вас, аж рано підемо до вуйка"-каже шестилітній Василько.

Ми були вражені, коли д-р Подюк почав читати новелю „Дорога", бо... всю цю новелю, слово-в-слово, він прочитав з пам'яті, чистим покутським говором, і хоч він місцями читав шепотом, всні чули кожне його слово.

Д-р Подюк, як і Василь Стефаник, народилися в травні, лиш на чверть століття пізніше, отже, присутні привітали доктора з днем народження й побажали йому прожити ще багато літ.

Серед слухачів був також інженер М. Бачинський-син адвоката - найближчого дорадника й приятеля В. Стефаника. Хотілося послухати і п. Бачинського, та на жаль було вже дуже пізно. Була присутня і наша молодь, вона з великим зацікавленням слухала доповіді, спогадів та художнього читання.

Загальне бажання: побільше таких літературних вечорів. Саме такі вечорі виховують нашу молодь, а старших відсвіжують.

Н. Сеник

Леся Лисак на Святі Матері в Балтимор

На запрошення нашого, 59-го Відділу Союзу Українок, дня 9-го червня 1971 р. цьогорічне традиційне Свято Матері, вшанувала своїм авторським виступом п-і Леся Лисак з Боффало,- відома співробітниця „Свободи".

П-і Леся Лисак не рецитувала, як звичайно у нас водиться, але по-мистецькому відтворила кращі етюди із своєї недавно виданої книжки - „Терпкі Пахощі", щодо речі мій тато старий український православний священик правильно назвав, побожним катехизмом українця на вигнанні.

Голова, нашого Відділу Союзу Українок, мгр Лідія Лемішка у своїй доповіді з нагоди Свята Матері, вітаючи гостю з Боффало, зацитувала її літературний вислів: „так це правда тепер життя має матеріялістично комерційний характер. І навіть молодь думає якось так прозаїчно, суто реально, без жадних ілюзій та мрій."

Давніше люди мали більше відчуття для природи, краси й романтики. Приєднуюся до погляду голови нашого Відділу Союзу Українок, п-і Лідії Лемішки, що книжка Лесі Лисак-„Терпкі пахощі" - повинна знайтися у кожному українському домі.

АБУ

„Юнеско Фічерс" про антологію білоруської поезії в Англії

Париж. — Видаваний у Парижі офіційний бюлетень Міжнародної Комісії в справах культури ЮНЕСКО, при ОН, „Юнеско Фічерс" умістив у числі з 596/1971, повідомлення, що в англійському видавництві „Ален енд Анвін" друкується „Антологія білоруської поезії" в перекладі на англійську мову поетки з Лондону Віри Річ. У повідомленні сказано, що Віра Річ відома також, як перекладачка українських поезій на англійську мову. Книжка має назву „Як вада, як агонь", буде коштувати 4,5 англійських фунтів. В Антологію ввійшли твори білоруських поетів з 19-го століття, як Павлюка, Багушевіча й ін., і 20-го століття, як клясиків білоруської літератури Янки Купали, Максіма Богдановіча. Поміщено теж твори советського білоруського поета - байкаря К. Крапіви, а в Бюлетені ЮНЕСКО подано про нього деякі дані. За повідомленням газети „Беларус" ч. 170/1971 з Ню Йорку важко встановити, чи Антологія білоруської поезії виходить заходами ЮНЕСКО, чи заходами так званого уряду Білоруської ССР, чи заходами вільної білоруської спільноти на Заході, з якою співпрацює поетка і перекладачка Віра Річ.

ВИПРАВЛЕННЯ

В дописі п. н. „Матура Школи Українознавства в Ню Йорку", що був надрукований в ч. 128 з 9 липня ц. р., прізвища двох матурантів були подані неправильно. Замість Роман Івашків — мало бути Роман Івасиків і замість Едвард Катинський мало бути Едвард Камінський.